

4. Фещенко Л. О. Взаємодія органів внутрішніх справ з державною податковою службою у здійсненні правоохоронної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Л. О. Фещенко. – К., 2007. – 20 с.
5. Туманов Г. А. Орган внутренних дел как система управления / Г. А. Туманов. – М. : ВШ МВД СССР, 1972. – 32 с.
6. Назар Ю. С. Взаємодія територіальних органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю. С. Назар. – Л., 2007. – 20 с.
7. Білоус В. Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.07 / В. Т. Білоус. – Х., 2004. – 38 с.
8. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін ; за ред. Ю. Ф. Кравченка. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1990. – 702 с.
9. Про охорону навколишнього природного середовища : закон України від 25 черв. 1991р. № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
10. Аксенов А. А. Организация взаимодействия в органах внутренних дел как функция управления : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / А. А. Аксенов. – М., 1974. – 24 с.

Надійшла до редколегії 10.09.2011

ЛЫПЫЙ Е. А. ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ КООРДИНАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ОХРАНЫ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРАВ ГРАЖДАН

На основе анализа научных взглядов определено понятие и сущность координации деятельности субъектов административно-правовой охраны экологических прав граждан, исследованы ее цели и задачи. Определены основные направления, формы и виды такой координации.

LYPIY Y. ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF COORDINATION OF ACTIVITY OF SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF CITIZENS' ENVIRONMENTAL RIGHTS

Based on the analysis of scientific views the concept and nature of coordination of activity of subjects of administrative and legal protection of citizens' environmental rights are defined, the purpose and tasks are researched. The main directions, forms and types of such coordination are defined.

УДК 342.51:346.7

О. В. КАЦУБА,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ВИДОБУТКОМ І ПОДАЛЬШОЮ РЕАЛІЗАЦІЄЮ НАФТИ ТА ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Виконано аналіз теоретичних положень і нормативно-правових підвалин організації та здійснення державного контролю і нагляду в процесі забезпечення режиму законності провадження господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу, а також визначено особливості контрольно-наглядової діяльності у нафтогазовій галузі України.

Господарська діяльність з видобутку та подальшої реалізації нафти і природного газу, що здійснюється у площині важливих суспільних інтересів із забезпечення актуальних потреб споживачів у даних природних ресурсах, є особливим об'єктом державного управління й регулювання. Забезпечення реальності та ефективності засобів державного регулювання сус-

пільних відносин у нафтогазовій галузі України об'єктивно зумовлює необхідність формування дієвої системи державного контролю за господарською діяльністю з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу, що в цілому виступає гарантією встановленого державою правового режиму провадження такої господарської діяльності. З огляду на це актуальними є

питання контрольно-наглядової діяльності за господарською діяльністю з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу.

Зазначимо, що проблематика організації та здійснення державного контролю і нагляду як засобів забезпечення законності та дисципліни раніше розглядалась такими ученими, як О. Ф. Андрійко, Е. Е. Бекірова, С. С. Вітвіцький, В. М. Горшеньов, І. С. Орехова, В. С. Шестак тощо. Однак указані дослідження стосуються лише загальних питань контрольно-наглядової діяльності господарської діяльності без урахування відповідної специфіки господарювання у нафтогазовій галузі України. Саме тому **метою** нашої роботи є аналіз теоретичних положень і нормативно-правових підвалин організації та здійснення державного контролю і нагляду в процесі забезпечення режиму законності провадження господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу, а також визначення особливостей контрольно-наглядової діяльності в нафтогазовій галузі України.

Передусім відмітимо, що контроль та нагляд разом зі зверненнями до державних органів із заявами, пропозиціями та скаргами, а також судовим захистом порушених прав і свобод громадян та притягненням до юридичної відповідальності відповідних посадових осіб і громадян становлять основу системи засобів забезпечення законності в державному управлінні. Законність як соціально-правове явище в юридичній науці прийнято розглядати триедино – як принцип, метод і правовий режим. Щодо господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу законність слід визначати як неухильне, загальнообов'язкове та одноманітне дотримання законів та відповідних нормативно-правових актів держави посадовими особами державних і муніципальних органів, суб'єктами господарювання та окремими громадянами у зв'язку з провадженням даної господарської діяльності.

Також важливе значення контроль та нагляд мають у забезпеченні реальності правового режиму провадження господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу, а також реальності прав усіх суб'єктів суспільних відносин, що виникають у зв'язку з такою господарською діяльністю. Саме з метою забезпечення законності та дисципліни, реальності встановленого правового режиму, прав суб'єктів господарювання у системі державного регулювання господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації

нафти та природного газу й включаються такі засоби забезпечення законності, як контроль та нагляд.

Слід зазначити, що в науковій літературі [1, с. 437–453] висловлюються кардинально різні думки щодо правової природи контролю та нагляду як способів забезпечення законності та дисципліни у відповідних сферах суспільних відносин. На нашу думку, попри існуючу в законодавстві неоднозначність щодо контролю та нагляду, все ж таки вбачається за можливе виокремити декілька істотних ознак, що свідчать на користь їх самостійності. Таким чином, контроль як форма державної діяльності має перманентний характер і здійснюється спеціально уповноваженим контролюючим органом відносно підпорядкованих органів і установ, що також допускає втручання контролюючого органу в їх оперативну діяльність та можливість самостійного притягнення винних до юридичної відповідальності. У той же час, як зазначає В. М. Парашук, нагляд є таким засобом забезпечення законності, що поширюється, передусім, лише на прямо не підпорядковані органи та установи, а також відповідно не допускає втручання в діяльність піднаглядного, обмежуючись лише порушенням питання про усунення існуючих порушень законності. Однак ми не погоджуємось із названим ученим, що нагляд здійснюється виключно прокуратурою, оскільки хоча б у сфері господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу здійснюється як контроль, так і нагляд.

Виходячи з вищевикладеного, поряд із наглядом і контролем, слід виокремлювати і контрольно-наглядову діяльність, що являє собою синтез даних самостійних засобів забезпечення законності провадження господарської діяльності. Такий підхід найбільш повно відповідає правовому регулюванню господарювання у нафтогазовій галузі. Так, наприклад, відповідно до ст. 8 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [2] орган державного нагляду (контролю), з одного боку, має право накладати штрафні санкції у зв'язку з порушенням порядку ведення господарської діяльності, а, з іншого боку, він зобов'язаний не втручатися і не перешкоджати здійсненню господарської діяльності. Отже, за вищевказаними критеріями така діяльність, одночасно включаючи ознаки як контролю, так і нагляду, й визначається як контрольно-наглядова. Тому виходячи з уже наведеного нами визначення

державного нагляду (контролю) та беручи до уваги невиключність державної контрольно-наглядової діяльності, пропонуємо під контрольно-наглядовою діяльністю у сфері господарювання розуміти діяльність уповноважених органів в межах їх повноважень щодо виявлення та запобігання порушенням правових норм суб'єктами господарювання.

Так чи інакше, адміністративно-правове регулювання провадження господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу все ж таки передбачає розмежування сфер державного контролю та нагляду. Однак це пов'язано не стільки з особливостями застосування того чи іншого засобу забезпечення законності та дисципліни, скільки з розмежуванням компетенції відповідних контрольних і наглядових органів. Відповідно до цього, дотримання правил користування нафтогазоносними надрами та умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами ст. 29 Закону України «Про нафту і газ» [3] віднесено до державного контролю з боку центральних органів виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, з питань екології та природних ресурсів, а також органів місцевого самоврядування, тоді як ведення робіт із геологічного вивчення нафтогазоносних надр та їх використання в порядку державного нагляду покладається на центральний орган виконавчої влади з питань гірничого нагляду. При цьому зауважимо, що такий розподіл об'єктів контрольно-наглядової діяльності між державним контролем і наглядом здебільшого зумовлений традиційною моделлю існування системи державного геологічного контролю та державного гірничого нагляду за ст. 61 Кодексу України про надра [4]. Акцентуємо також увагу на необхідності розширення визначеного адміністративним законодавством з питань господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу кола суб'єктів державного геологічного контролю, до якого, між іншим, належить і Кабінет Міністрів України. Так, відповідно до п. 2 ст. 8 Кодексу України про надра до відання Кабінету Міністрів України нарівні з іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування належить здійснення державного контролю за геологічним вивченням, використанням та охороною надр, у тому числі нафтогазоносних.

Маємо зазначити деяку невідповідність між адміністративним законодавством з питань

господарювання у нафтогазовій галузі, загальним і спеціальним надровим законодавством. Відповідно до цього, на нашу думку, за веденням робіт із геологічного вивчення нафтогазоносних надр та їх використання має встановлюватись не державний геологічний контроль як це передбачено Законом України від «Про державну геологічну службу України» [5], а державний гірничий нагляд, як за Законом України «Про нафту і газ» [3], що більш відповідає існуючій в Україні організації даного виду державної діяльності із забезпечення законності та теоретичним засадам розуміння контролю та нагляду. Це безпосередньо узгоджується і з компетенцією Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України, на яку згідно з п. 3.3 Положення про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України [6] покладені функції щодо здійснення державного нагляду за додержанням законів та інших нормативно-правових актів з питань геологічного вивчення надр, їх використання та охорони.

Крім цього, згідно зі статтями 62, 63 Кодексу України про надра [4] лише органи державного геологічного контролю на відміну від органів державного гірничого нагляду уповноважені втручатися в діяльність відповідних суб'єктів господарювання шляхом припинення робіт із геологічного вивчення надр, що проводяться з порушенням стандартів і правил, а також зупиняти діяльність окремих підприємств і організацій. Відтак вважаємо, що дотримання суб'єктами господарювання умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами, а також правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами при провадженні ними господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу повинно підлягати саме державному геологічному контролю.

Певними повноваженнями у сфері контролю за використанням і охороною земель, у тому числі й нафтогазової галузі, а також за додержання земельного та екологічного законодавства, поряд із Міністерством екології та природних ресурсів України і його територіальними підрозділами, наділяються й органи місцевого самоврядування. Так, відповідно до п. «е» ст. 7, п. «і» ст. 9, п. «е» ст. 12, п. «д» ст. 13 Земельного кодексу України [7] контрольні функції покладені на Київську та Севастопольську міські ради, а також сільські, селищні та міські ради, тоді як організація державного контролю покладена на Кабінет

Міністрів України, а координація здійснення такого контролю віднесена до повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Отже, і Кабінет Міністрів України, і Верховна Рада АР Крим, хоч вони прямо і не залучені до контрольно-наглядової діяльності, певною мірою теж впливають на здійснення контролю за господарською діяльністю в нафтогазовій галузі в аспекті забезпечення дотримання належного правового режиму задіяних у господарюванні земельних ділянок.

Із вищезазначеними положеннями земельного законодавства дещо не узгоджуються норми підпункту 1 п. «б» ч. 1 ст. 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [8], згідно з яким здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, у тому числі нафтогазової галузі, а також природних ресурсів, зокрема нафти та природного газу, віднесено до делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, тоді як за Земельним кодексом України такий контроль має здійснюватись самими радами як представницькими органами місцевого самоврядування. Певна річ, це має сприяти ретельності та інтенсифікації проведення державного контролю за впливом господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу на стан екологічної безпеки, однак у той же час указане свідчить про існуючу невпорядкованість у системі суб'єктів такої контрольно-наглядової діяльності.

Усе це актуалізує практичну необхідність формування єдиної системи контрольно-наглядових органів, і не лише в галузі екологічного контролю, але й в усіх напрямках контролю за господарською діяльністю з видобутку та подальшою реалізацією нафти та природного газу. Зазначимо, що вихідним положенням такої оптимізації має бути не збільшення кількості контрольно-наглядових суб'єктів і не розширення їх повноважень, а забезпечення повного та організованого контролю (нагляду) за господарюванням з боку усіх ланок публічної влади, усуваючи при цьому випадки дублювання чи неефективного розподілу повноважень.

Відмітимо, що взагалі ч. 3 ст. 19 Господарського кодексу України [9] визначає одразу вісім напрямків державного контролю та нагляду за господарською діяльністю. Серед них найбільше значення для господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу має контрольно-наглядова діяльність у сфері цін і ціноутворення, монопо-

лізму та конкуренції, земельних відносин, виробництва і праці, споживання, а також певною мірою й зовнішньоекономічної діяльності. При цьому, на нашу думку, нарівні з вже розглянутими особливостями забезпечення законності використання та охорони земель як самостійний об'єкт контрольно-наглядової діяльності мають виступати відносини зі здійснення суб'єктами господарювання спеціального надрокористування, у тому числі під час господарювання в нафтогазовій галузі України.

Як ми вже зазначали, господарювання у нафтогазовій галузі внаслідок технологічних особливостей видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу, що передбачає, зокрема, використання Єдиної газотранспортної системи України, потребує віднесення окремих різновидів такої господарської діяльності до природних монополій та суміжних із ними ринків, до яких, зокрема, й належить постачання природного газу за ст. 6 Закону України «Про природні монополії» [10]. Оскільки правовий режим монополій за своєю сутністю є обмеженням свободи господарювання, визначального значення набувають питання додержання законодавства про захист економічної конкуренції у сферах природних монополій, що згідно з ч. 2 ст. 4 Закону України «Про природні монополії» також підлягає державному контролю з боку Антимонопольного комітету України.

Відмітимо, що громадський контроль за діяльністю суб'єктів природних монополій наразі перебуває на етапі здебільшого лише формального існування. При цьому якщо запровадження такої форми контрольно-наглядової діяльності у сфері господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу передбачалось ще Указом Президента України «Про заходи щодо реалізації державної політики у сфері природних монополій» [11], то законодавче регулювання порядку його здійснення об'єднаннями споживачів згідно з вимогами ч. 3 ст. 4 Закону України «Про природні монополії» так встановлено і не було. Таким чином, вважаємо, що попри безперечну доцільність запровадження паралельного з державним контролем і наглядом ще й системи громадської контрольно-наглядової діяльності за окремими напрямками господарської діяльності з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу, адміністративно-правове регулювання все ще не задовольняє актуальні потреби організації господарського життя. Певна річ, громадський контроль (нагляд) не повинен підміняти собою державний контроль за

господарюванням у нафтогазовій галузі, однак ми розглядаємо його саме як самостійний від державного контролю різновид забезпечення законності провадження відповідної господарської діяльності, тим більше що громадський контроль і нагляд як елемент системи громадського врядування можна вважати одним із чинників формування громадянського суспільства.

Не менш важливим вбачається поширення контрольно-наглядової діяльності на додержання встановленого порядку провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, а саме транспортування нафти та природного газу магістральними трубопроводами, а також постачання і зберігання природного газу відповідно до пунктів 14–16 ч. 3 ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [12]. Специфіка ліцензування як окремого засобу державного регулювання господарської діяльності з видобутку та подальшої реалізації нафти та природного газу виявляється у визначенні як невід'ємного елемента ліцензування контролю за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов за ст. 1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Таким чином, контрольна діяльність Національної комісії регулювання електроенергетики та Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва у порядку, встановленому наказом Держкомпідприємництва «Про затвердження Порядку контролю за дотриманням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу за регульованим тарифом та за нерегульованим тарифом, із зберігання природного газу, розподілу природного і нафтового газу та транспортування нафти, нафтопродуктів, природного і нафтового газу магістральними трубопроводами», має розглядатись саме в контексті ліцензійного процесу.

При цьому, як на нас, дещо суперечливим є покладення на Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва повноважень із здійснення державного контролю за дотриманням ліцензіатами ліцензійних умов господарювання у нафтогазовій галузі України, відповідно до чого може йтися

про дублювання повноваження органів державного контролю згідно з п. 8 ст. 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [2]. Крім цього, згідно з ч. 1 ст. 20 Закону України від «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [12] Держкомпідприємництва як спеціально уповноважений орган з питань ліцензування також наділяється функціями з державного нагляду за додержанням органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування.

З одного боку, оскільки існує нагальна потреба в забезпеченні неухильного додержання вимог адміністративного законодавства не лише суб'єктами господарювання нафтогазової галузі, але й контролюючими органами, такий підхід вбачається цілком виправданим, тим більше що запроваджена модель державного нагляду не передбачає суттєвого втручання наглядового органу в діяльність органів ліцензування, обмежуючись передусім лише виданням розпоряджень про усунення органом ліцензування порушень законодавства у сфері ліцензування за ч. 5 ст. 20 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Однак, з іншого боку, повноваження Держкомпідприємництва ще й щодо проведення державного контролю разом з піднаглядними йому органами виключає нагляд за додержанням законодавства при проведенні державного контролю самим Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва.

Таким чином, існуюча система контрольно-наглядової діяльності за господарською діяльністю з видобутку й подальшої реалізації нафти та природного газу здійснюється у формі державного контролю та державного нагляду, а також допускає формування окремих проявів громадського контролю за господарюванням у нафтогазовій галузі. При цьому така контрольно-наглядова діяльність спрямована на дотримання вимог законодавства під час провадження відповідної господарської діяльності не тільки суб'єктами господарювання, але й контрольно-наглядовими органами, що в цілому відповідає актуальним вимогам забезпечення законності.

Список використаної літератури

1. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Ін Юре, 2002. – 668 с.
2. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V // Офіційний вісник України. – 2007. – № 44. – Ст. 1771.
3. Про нафту і газ : закон України від 12 лип. 2001 р. № 2665-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 33. – Ст. 1524.
4. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.

5. Про державну геологічну службу України : закон України від 4 листоп. 1999 р. № 1216-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51. – Ст. 456.
6. Про Положення про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України : указ Президента України від 6 квіт. 2011 р. № 408/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1241.
7. Земельний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2001. – № 46. – Ст. 2038.
8. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=280%2F97-%E2%F0>.
9. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
10. Про природні монополії : закон України від 20 квіт. 2000 р. № 1682-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 19. – Ст. 772.
11. Про заходи щодо реалізації державної політики у сфері природних монополій : указ Президента України від 19 серп. 1997 р. № 853/97 // Урядовий кур'єр. – 1997. – 28 серп.
12. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : закон України від 1 черв. 2000 р. № 1775-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 27. – Ст. 1109.
13. Про затвердження Порядку контролю за дотриманням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу за регульованим тарифом та за нерегульованим тарифом, із зберігання природного газу, розподілу природного і нафтового газу та транспортування нафти, нафтопродуктів, природного і нафтового газу магістральними трубопроводами [Електронний ресурс] : наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 7 груд. 2005 р. № 120. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=za004-06>.

Надійшла до редколегії 03.09.2011

КАЦУБА А. В. КОНТРОЛЬНО-НАДЗОРНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЗА ДОБЫЧЕЙ И ПОСЛЕДУЮЩЕЙ РЕАЛИЗАЦИЕЙ НЕФТИ И ПРИРОДНОГО ГАЗА

Выполнен анализ теоретических положений и нормативно-правовых основ организации и осуществления государственного контроля и надзора в процессе обеспечения режима законности осуществления хозяйственной деятельности по добыче и дальнейшей реализации нефти и природного газа, а также определены особенности контрольно-надзорной деятельности в нефтегазовой отрасли Украины.

KATSUBA O. OVERSIGHT ACTIVITIES PRO EXTRACTION AND FURTHER REALIZATION OIL AND NATURAL GAS

The analysis of theoretical and legal foundations of the organization and execution of state control and supervision in the process of providing the legality of the business of extraction and further realization oil and natural gas is made; also the features of control and supervisory activities in oil and gas industry in Ukraine are determined.

УДК 343.533+347.78(477)

М. В. БОРУТА,

ад'юнкта

Харківського національного університету внутрішніх справ

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Розглянуто авторське право в Україні як елемент права інтелектуальної власності. Досліджено правовий статус та компетенцію суб'єктів, які прямо чи опосередковано здійснюють адміністративно-правову охорону авторського права в Україні

Потреба охорони авторського права в Україні виникає внаслідок необхідності авторів літературних творів та витворів мистецтва захистити свої виключні права на отримання соціальних благ від своєї творчої діяльності. Об'єктами авторського прав передусім є твори у галузі науки, літератури і мистецтва, як

оприлюднені, так і неоприлюднені, як завершені, так і незавершені, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо). Так, авторське право виникає з моменту створення твору та супроводжується наданням його автору певного обсягу майнових та немайнових